

Veźměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Můžē společník s.r.o. sám vymáhat reflexní škodu?

Ustanovení § 213 o.z. do právního řádu nepřímō zavádí možnost vymáhat tzv. reflexní škodu, tedy škodu, spočívající ve snížení hodnoty členství v korporaci v důsledku způsobení škody korporaci samotné. Dle ustanovení § 157 zákona o obchodních korporacích je ale společník oprávněn domáhat se za společnost náhrady újmy proti jednatele. Znamená to, že je tzv. společnícká žaloba zvláštní úpravou k úpravě vymáhání reflexní škody? A mění na tom něco, když je škůdce někdo jiný než jednatel, nebo pokud došlo k porušení smluvní povinnosti ve smyslu § 2913 o.z.? Na tyto otázky odpovídá nedávné rozhodnutí Nejvyššího soudu sp. zn. 27 Cdo 3333/2022.

Specialita společnícké žaloby

Jak uvádíme výše, lze uvažovat nad tím, zda je úprava společnícké žaloby v zákoně o obchodních korporacích zvláštní (lex specialis) k úpravě vymáhání reflexní škody dle občanského zákoníku. V případě škůdce, který je jednatelem[1], zákon o obchodních korporacích výslovně počítá se společníckou žalobou podanou společníkem za poškozenou společnost. Lasák[2] v takovém případě dovozuje specialitu společnícké žaloby, a to, mimo jiné, z modelové situace nekvalifikovaných akcionářů, kteří by v případě možnosti volby mezi žalobou na náhradu reflexní škody a společníckou (derivativní) žalobou, mohli uplatnit žalobu na náhradu reflexní škody, a to, ačkoliv zákon o obchodních korporacích takovým akcionářům derivativní žalobu zapovídá.[3]

Na druhou stranu v případě ostatních členů obchodní korporace ale Lasák[4] dovozuje, že ke specialitě nedochází, protože zatímco občanský zákoník s žalobou na náhradu reflexní škody vůči ostatním členům korporace počítá, zákon o obchodních korporacích hovoří jen o společníckých žalobách proti členům orgánů obchodní korporace.

Jiný společník jako škůdce nebo porušení smluvní povinnosti

S druhým výše uvedeným dílčím závěrem ale nesouhlasí Nejvyšší soud, v již zmiňovaném rozhodnutí sp. zn. 27 Cdo 3333/2022, kterým se přihlásil ke své dřívější judikatuře na téma reflexních žalob (byť se tato dřívější judikatura týkala pouze situací, kdy škodu způsobil jednatel).

Dle Nejvyššího soudu totiž v případě, že společnosti škodu způsobila jakákoliv osoba (tedy i člen obchodní korporace), je jednatel povinen takovou škodu vymáhat. Pokud je jednatel nečinný a způsobenou škodu nevymáhá, porušuje svou povinnost jednat s péčí řádného hospodáře[5] a společník je za společnost oprávněn k podání společnícké žaloby vůči jednatele k náhradě škody, kterou svou nečinností společnosti způsobil.

Jinými slovy, dle Nejvyššího soudu není společník oprávněn domáhat se sám reflexní škody ani v případě, že (reflexní) škodu způsobil jiný člen obchodní korporace, tj. jiný společník, a nahrazení i této škody se má primárně domáhat jednatel společnosti. Teprve až pokud tak nečiní, může škodu vymáhat sám společník, ovšem nikoliv po původním škůdci prostřednictvím žaloby na náhradu reflexní škody, ale společníckou žalobou, kterou za společnost uplatní nárok za jednatelem, který nevymáháním škody společnosti škodu sám způsobil.

Tento svůj závěr odůvodňuje Nejvyšší soud tak, že „zatímco nahrazením skutečné škody způsobené společností je v rozsahu úhrady nahrazena též reflexní škoda způsobena společníkovi, tak nahrazením (pouze) reflexní škody společníkovi se nenahrazuje skutečná škoda způsobená společností. Nahrazení reflexní škody přímo společníkovi by naopak mohlo způsobit poškození ostatních společníků či věřitelů společnosti.“

Závěry se dle Nejvyššího soudu plně uplatní i v režimu ustanovení § 2913 odst. 1 o.z., dle kterého „poruší-li strana povinnost ze smlouvy, nahradí škodu z toho vzniklou druhé straně nebo i osobě, jejímuž zájmu mělo splnění ujednané povinnosti zjevně sloužit“. Společník tedy zkrátka nemůže podat žalobu na náhradu reflexní škody vůči jinému společníku, a to ani v případě, že by společník-škůdce porušil smluvní povinnost.

Nejvyšší soud se ve svém rozhodnutí už ale nezmiňuje o představitelné situaci, kdy dojde ke způsobení škody, ale samotná nečinnost jednatele ještě (přínejméně po nějakou dobu) nebude společnosti způsobovat škodu ve stejném rozsahu, v jakém byla společníkům způsobena reflexní škoda.

Závěr

Odpovědi na otázky z úvodu článku jsou tedy následující - společnická žaloba je zvláštní úpravou k úpravě vymáhání reflexní škody v občanském zákoníku a nic na tom nemění, ani když je škůdcem někdo jiný než jednatel ani pokud došlo k porušení smluvní povinnosti ve smyslu § 2913 o.z. Společník se může náhrady reflexní škody domáhat pouze prostřednictvím společnické žaloby.

Mgr. Lukáš Vacek
Advokát

Nela Petrášová
Paralegal

AegisLaw

Aegis Law, advokátní kancelář, s.r.o.

Jungmannova 26/15
110 00 Praha 1

[1] V tomto článku hovoříme o společnosti s ručeným omezením, resp. jednatelích, ale není důvodu, aby se závěry Nejvyššího soudu neuplatnily i v poměrech akciové společnosti a jejích statutárních orgánů.

[2] LASÁK, Jan. § 213 [Reflexní škoda]. In: LAVICKÝ, Petr a kol. Občanský zákoník I. Obecná část (§ 1–654). 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2022, s. 842, marg. č. 3.

[3] § 371 zákona o obchodních korporacích.

[4] Op. cit. sub 2.

[5] § 159 odst. 3 o.z.

© EPRAVO.CZ – Sběrka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Dokazování negativních skutečností ve sporném řízení](#)
- [Neoprávněný odběr elektřiny – překvapení vlastníka?](#)
- [Rodič u dítěte v nemocnici: právo na přítomnost neznamená bez dalšího právo na přespání na jip/jirp](#)
- [Pokuta za švarcsystém kurýrů Rohlíku potvrzena Ústavním soudem](#)
- [Metropolitní plán schválen. Je Váš projekt v bezpečí?](#)
- [Posouzení shody dle AI Act - zkušenosti z praxe](#)
- [Začínají soudy zohledňovat náklady podnikatelů při plnění právních povinností v oblasti e-commerce?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 35: Ručení za dluhy z podnikání u OSVČ a s.r.o.](#)
- [Bezpilotní systémy vlastní konstrukce v kategorii Specific: regulatorní požadavky a praktické aspekty](#)
- [Nefungující rozsah péče o dítě. Cesta přes využití terapie a dalších opatření podle ustanovení § 503 zákona o zvláštních řízeních soudních](#)
- [De iure traktor, de facto nákladní vozidlo, už ne tolik výhodná dualita](#)